

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ПРАКТИЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Наталія Блажівська,

*докторант Інституту законодавства Верховної Ради
України, кандидат юридичних наук*

У статті досліджується захист прав інтелектуальної власності в практиці Європейського суду з прав людини. Встановлено статті Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, які своїм змістом охоплюють права інтелектуальної власності. З'ясовано умови захисту права інтелектуальної власності відповідно до практики Європейського суду з прав людини.

Ключові слова: право інтелектуальної власності, практика Європейського суду з прав людини

Вступ. Визнання практики Європейського суду з прав людини (надалі — ЄСПЛ) джерелом права в Україні справило та продовжує справляти системний вплив на застосування норм різних галузей і підгалузей права на рівні різних юрисдикцій, а отже, і на нормотворчий процес та правову доктрину. Право інтелектуальної власності в цьому аспекті також не є винятком. З огляду на трактування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (надалі — ЄКПЛ) як «живого механізму» можна спрогнозувати, що сфера застосування практики ЄСПЛ національними судами при вирішенні спорів щодо права інтелектуальної власності з часом буде тільки розширюватися.

Стан дослідження проблеми. У сучасній зарубіжній юридичній літературі спостерігається зростання уваги науковців до питання про захист прав інтелектуальної власності як прав людини загалом, так і їх захисту відповідно до практики ЄСПЛ, зокрема. Так, до авторів,

які присвятили свої праці цьому аспекту належать: Д. С. Вельковіц (D. S. Welkowitz), Т. М. (Th. Murphy), Г. О. Куїнн (G. O. Cuinn), М. У. С. Вонг (M. W. S. Wong), Л. Р. Хелфер (L. R. Helfer), К. Гейгер (Ch. Geiger), А. Пломер (A. Plomer). На жаль, у вітчизняній доктрині ця тенденція ще не отримала значного поширення. Безумовно, практика ЄСПЛ широко використовується при дослідженні певних інститутів права інтелектуальної власності. Однак комплексний аналіз вказаної тематики на сьогодні відсутній. Можна згадати лише поодинокі праці О. Капінцевої [1], В. Крижної [2] та О. Посикалюка [3].

Мета та завдання дослідження. Мета нашого дослідження полягає в тому, щоб дати загальну характеристику захисту права інтелектуальної власності відповідно до практики ЄСПЛ. Для досягнення цієї мети поставлені такі завдання: встановити статті ЄКПЛ, які своїм змістом охоплюють права інте-

лектуальної власності; з'ясувати умови захисту права інтелектуальної власності відповідно до практики ЄСПЛ.

ЄКПЛ та право інтелектуальної власності. Починаючи з 90-х років ХХ століття практика ЄСПЛ послідовно визначила, що авторські права та права промислової власності належать до сфери дії ст. 1 Першого протоколу. Зокрема, у рішенні *Smith Kline and French Laboratories Ltd v. the Netherlands* [4] було сформульовано правову позицію, відповідно до якої на патенти поширюється поняття «майно» за значенням ст. 1 Першого протоколу. Пояснювалося це тим, що в законодавстві володілець патенту називається власником і що патенти вважаються власністю, яка може бути передана чи переуступлена іншій особі. В іншій справі *Lenzing AG v. the United Kingdom* [5] цей правовий висновок отримав своє уточнення, що «майном» є не власне патент, а клопотання, подані компанією-заявником в межах судового розгляду в цивільній справі, у якому вона домагалася того, щоб ініціювати зміни в британській системі реєстрації патентів. Щоправда, у справі *British American Tobacco Company Ltd v. the Netherlands* [6] була висловлена думка, що ст. 1 Першого протоколу не застосовується до заявки на видачу патенту, відхиленої компетентним органом влади на національному рівні, тому що, компанії-заявнику було відмовлено в охоронюваному законом праві на інтелектуальну власність, але її не позбавили майна, котре перебувало в її володінні.

Наступний крок розвитку практики ЄСПЛ в контексті права інтелектуальної власності було зроблено в 2005–2007 роках, коли було прийнято низку рішень про те, що патенти, товарні знаки, авторські права й інші економічні інтереси, пов'язані з результатами інтелектуальної діяльності, захищаються правом власності ст. 1 Першого протоколу, зокрема: авторські права (*Dima v. Romania* [8]);

знаки для товарів, робіт і послуг (*Anheuser-Busch Inc. v. Portugal* [9]); інтелектуальна власність (*Melnychuk v. Ukraine* [10]).

Сказане дає можливість спрогнозувати, що ЄСПЛ буде розглядати інші види інтелектуальної власності, такі як нові сорти рослин, топографії інтегральних мікросхем, права виконавців, комерційні таємниці тощо як «володіння», захищене ст. 1 Першого протоколу. Крім того, оскільки ст. 1 швидше за все поширюватиме свій захист на похідні суб'єкти права інтелектуальної власності, зокрема й ті, що отримали таке право на підставі обов'язкової (примусової) ліцензії, за умови виплати винагороди правоволодільцю [11, 13]. Це, безумовно, свідчать про можливість ЄСПЛ розглядати широкі кола спорів про інтелектуальну власність у межах права власності.

У юридичній літературі точиться дискусія з приводу того, чи пов'язані власні авторські права з ідеєю, що міститься в творі, яка охоплюється захистом з позиції свободи слова [12, 259]. Проте здається безперечним, що вираження авторських ідей не залишається повністю незахищеним авторськими правами. Економічний захист авторського права, очевидно, підпадає під зміст права інтелектуальної власності, а ідеї, як видається, захищені особистими немайновими правами автора. Для вирішення потенційних проблем можуть бути застосовані ст. 10 ЄКПЛ (свобода висловлювання) та ст. 8 ЄКПЛ (право на приватне життя). Саме тому, захист права інтелектуальної власності не обмежується застосуванням ст. 1 Першого протоколу. Зокрема, практика ЄСПЛ свідчить, що ст. 10 ЄКПЛ «Свобода вираження поглядів» охоплює такі випадки:

- використання твору, захищеного авторським правом, може розглядатись як здійснення свободи вираження поглядів, навіть якщо використання вважається порушенням і спрямоване на отримання комерційної вигоди (*Neijand Sunde*

Kolmisoppi v. Sweden [13], Ashby-Donald and Others v. France [14]);

- блокування доступу до інтернет-ресурсів на підставі порушення авторських прав є допустимим за умови забезпечення балансу між правами суб'єктів авторських прав та інтересами користувачів Інтернету (Akdeniz v. Turkey [1]);
- заборона використання торговельної марки в соціальній рекламі є втручанням у свободу вираження поглядів (Österreichische Schutzgemeinschaft für Nichtraucher and Robert Rockenbauer v. Austria [15]).

Попри те, що ст. 10 ЄКПЛ захищає свободу висловлювання, згідно з практикою ЄСПЛ, свобода творчості, поза сумнівом, захищається саме цією статтею. Так, у рішенні 1988 року у справі Muller and Others v. Switzerland [16] ЄСПЛ стверджує, що особи, створюючи, виконуючи, поширюючи або виставляючи витвори мистецтва, роблять внесок в обмін ідеями та думками, принциповий для демократичного суспільства. Звідси випливає зобов'язання держави не втручатися надмірно та неналежним чином в їхню свободу вираження. Далі в цьому рішенні ЄСПЛ зазначав, що творці й ті, хто поширює їхні твори, звісно, не мають імунітету від допустимих обмежень, передбачених в ч. 2 ст. 10 ЄКПЛ. Будь-хто, хто користується свободою висловлювання, накладає на себе відповідно до цього положення обов'язки та відповідальність, зміст яких залежить від ситуації і від засобів, якими він користується.

Продемонструвати це можна на прикладі справи Melnychuk v. Ukraine [10], у якій заявник — автор, твори якого були піддані критиці в місцевій газеті у двох статтях, в яких серед іншого наголошувалося на сумнівних літературних і лінгвістичних перевагах книг автора. Заявник подав до газети свою відповідь, у якій критикував автора опублікованих у газеті рецензій на його твори, що є письменником. Редакція газети відмовилась опублікувати відповідь заявни-

ка. Тоді він подав позов до суду проти газети тоді він з вимогою виплати компенсації за матеріальну та моральну шкоду, завдані публікацією згаданих статей. Суди трьох інстанцій виносили рішення проти заявника, позаяк статті були написані у формі рецензій на книги, в яких автор рецензій висловив свою особисту думку з приводу якості літературних праць заявника. Крім того, відмова редакції газети опублікувати заперечення заявника були цілком виправдані, тому що відгук заявника на рецензії містив непристойні й образливі випадки проти автора рецензії. Заявник скаржився до ЄСПЛ на те, що відмова редакції газети опублікувати його відгук піднімає питання про порушення вимог ст. 10 ЄКПЛ.

Скарга визнана неприйнятною, що стосується ст. 10 ЄКПЛ. Суд вважає, що право на опублікування відповіді, будучи важливим елементом свободи вираження поглядів, підпадає під дію ст. 10 ЄКПЛ. Однак ця стаття не наділяє нікого необмеженим правом доступу до ЗМІ. Утім за загальним принципом приватні ЗМІ повинні мати право вільно на розсуд редакції вирішувати, публікувати чи не публікувати листи громадян, можливі існувати виняткові обставини, в яких від якоїсь можна на законних підставах вимагати опублікувати на своїх сторінках спростування чи вибачення. У цій справі в заявника була можливість надати свою відповідь до газети, але він вийшов за рамки простої відповіді на критику, допустивши непристойні й образливі випадки проти того, хто критикує. Крім того, з матеріалів справи вбачається, що заявникові пропонували змінити зміст своєї відповіді, але він цього не зробив. Заявник також мав можливість затвердити своє право на опублікування відповіді в судах країни. ЄСПЛ не знайшов жодних ознак свавілля в рішеннях судів країни за позовом заявника. Відповідно, не можна говорити про невиконання владою свого позитивного зобов'язання щодо захисту права заявника на свобо-

ду вираження поглядів та його права на опублікування відповіді.

Здійснення та захист права на повагу до приватного та сімейного життя (ст. 8 ЄКПЛ) також межує з правом інтелектуальної власності:

- законодавчий дозвіл представникам правоволодільців входити в приміщення заявника, шукати та видаляти примірники, що порушують права інтелектуальної власності, та документи, котрі стосуються таких примірників, є втручанням у здійснення права на повагу його «приватного життя» та «житла». Проте таке втручання буде пропорційним законній меті захистити авторське право позивачів від несанкціонованого порушення (Chappell v. the United Kingdom [17]);
- відтворення портрета та прізвища особи на торговій марці пивоварного заводу не спричиняло таких страждань, як зазіхання на приватне та сімейне життя, оскільки заявники за власною ініціативою передали копію портрета до музею, тим самим надавши згоду, що портрет може бути показаний іншим. Крім того, на портреті, який був відтворений на торговельній марці пивоварного заводу, зображено особу, що є предком заявників (Vorsina and Vogralik v. Russia [18]).

Крім того, має бути забезпечений належний захист права інтелектуальної власності, зокрема й судовий, про що свідчить практика ЄСПЛ щодо застосування ст. 6 ЄКПЛ «Право на справедливий суд» та ст. 13 ЄКПЛ «Право на ефективний засіб юридичного захисту»:

- неможливість подати апеляцію до національного суду на рішення Апеляційної палати Державної служби інтелектуальної власності України становить втручання у право заявника на доступ до суду (Lenzing AG v. the United Kingdom [5]);
- перегляд подання прокурором остаточного рішення суду про порушення права на торговельну марку ком-

панії-заявника суперечить принципу правової визначеності та порушує ст. 6 ЄКПЛ (SC Parmalat Spa and SC Parmalat Romania SA v. Romania [19]);

- суди, при вирішенні спорів щодо інтелектуальної власності по суті, зобов'язані дати відповідь на клопотання заявників, що є предметом спору, оскільки інакше буде порушено гарантії мотивованого судового рішення (HiroBalani v. Spain [20]);
- розгляд судом справи щодо реєстрації дизайну заявника, що тривав майже 4 роки, порушив ст. 6 ЄКПЛ, оскільки, якби заявка навіть була б зареєстрована, то захист, який вона надала, був би практично марним, оскільки реєстрація дизайну була дійсною лише 5 років з дати заповнення заявки (Denev v. Sweden [21]);
- невиконання остаточного судового рішення, що присуджує роялті заявникові за використання його патенту приватною компанією, було пов'язане з кількома процесуальними помилками національних судів, а тому становило порушення ст. 6 ЄКПЛ (I.D. v. Romania [22]).

Умови захисту права інтелектуальної власності відповідно до практики ЄСПЛ. Практика ЄСПЛ охоплює як авторські та суміжні права, так і права промислової власності, як захист прав інтелектуальної власності, так і їх обмеження. Проаналізуємо вказані вище прецедентні рішення для визначення змісту прав інтелектуальної власності, що охоплюється захистом відповідно до практики ЄСПЛ.

Справа Dima v. Romania [8] стосувалася графічного дизайнера, котрий створив дизайн нового національного гербу та печатку незабаром після падіння комуністичного режиму Румунії в 1989 році. Dima розробив попередній ескіз державних символів на оголошений публічний конкурс. Урядовий комітет відібрав його прототип серед

кількох інших і направив дизайнера працювати з двома експертами з історії та геральдики для доопрацювання дизайну. Парламент Румунії пізніше затвердив доопрацьований дизайн як державний герб і печатку, вказавши автора як «графічного дизайнера» в статуті, опублікованому в офіційному виданні. Однак парламент ніколи не платив Dima за його роботу. Dima прагнув визнати свої права як графічного дизайнера державного герба й печатки та отримати компенсацію за комерційне використання його дизайну. Верховний Суд Румунії дійшов висновку, що «символи держави не можуть бути предметом авторського права», ні відповідно до законодавства про авторські права 1956 року, що діяло в той час, коли Dima створив проект (який не згадав державні символи як об'єкти, на які не поширюється право інтелектуальної власності), ні згідно з реформованим у 1996 році законодавством (яке чітко вилучало такі символи з-під охорони авторським правом).

ЄСПЛ у рішенні *Dima v. Romania* [8] вказував, що ст. 1 захищає авторські права. Та необхідно з'ясувати, чи заявник мав «володіння» або, щонайменше, «законне сподівання», щоб набуття «володіння» як автор графічних об'єктів, які він створив. Ключовим аспектом було те, чи зобов'язані були румунські суди вирішити, що графічний дизайн державного герба може бути захищений авторським правом до прийняття закону 1996 року, який прямо заперечував такий захист. У світлі рішення Верховного Суду Румунії, що остаточно відхилив запропоновану заявником інтерпретацію Закону 1956 року, заявник не міг претендувати на будь-яке «законне сподівання» щодо набуття володіння, бо таке очікування не може виникнути, якщо існує «спір щодо тлумачення та застосування національного законодавства».

Аналіз рішення у справі *Dima v. Romania* [8] наводить на такі міркування. ЄСПЛ не досліджував питання належ-

ності заявникові особистих немайнових прав автора та їх захист. Це питання є дискусійним у науковій літературі. Одні автори вважають, що ст. 1 Першого протоколу охоплює лише майнові права інтелектуальної власності [23, 149–150], інші переконані, що ця стаття захищає також і особисті немайнові права інтелектуальної власності [24, 383]. Вважаємо, що відповідь на це питання повинна спиратися на принцип автономного тлумачення положень ЄКПЛ. Тобто особисті немайнові права інтелектуальної власності можуть підпадати під дію ст. 1 Першого протоколу, якщо зумовлюють законне сподівання їх суб'єкта на отримання майнової вигоди.

Як зазначалося вище, рішення ЄСПЛ в *Anheuser-Busch Inc. v. Portugal* [8] остаточно вирішило питання про те, що зареєстровані права промислової власності є наявним майном, захищеним ст. 1 Першого протоколу. Суд також дійшов висновку, що заявки на реєстрацію товарних знаків так само підпадають під захист. За обставинами справи, компанія-заявник виробляла пиво, яке продавалося на ринку під знаком «Будвайзер». У 1981 році компанія звернулася до Національного інституту промислової власності із заявою про реєстрацію цієї назви як товарного знака в Португалії. Проти цієї заяви виступила чеська компанія, котра ще 1968 році зареєструвала місце походження товару «Пиво Будвайзер» відповідно до Лісабонської угоди 1958 року про охорону зазначень місця походження виробів та їх міжнародної реєстрації. У 1995 році компанія-заявник домоглася отримання судового наказу, що скасовує реєстрацію місця походження на підставі того, що ця реєстрація не відповідає умовам про охорону, встановленим Лісабонською угодою. Згодом було зареєстровано знак компанії-заявника. Чеська компанія звернулася до суду першої інстанції зі скаргою на це рішення, посилаючись на двосторонню угоду між Португалією та Чехословаччиною, яка встановлювала захист місць походжень. Рішенням

суду першої інстанції в задоволенні скарги чеської компанії було відмовлено, проте це рішення було скасовано судом апеляційної інстанції, який визнав недійсною реєстрацію товарного знака компанії-заявника. У 2001 році скарга, подана компанією-заявником до Верховного Суду, була відхилена з тієї підстави, що місце походження було захищено двосторонньою угодою. Тож реєстрація товарного знака компанії-заявника була скасована. У своїй скарзі, поданій до ЄСПЛ, компанія-заявник стверджувала, що була позбавлена товарного знака внаслідок застосування двосторонньої угоди, що набула чинності після того, як заяву компанії про реєстрацію знака було вже подано.

Важливим у цьому рішенні є те, що ЄСПЛ встановив, що реєстрація товарної марки — і більший ступінь охорони, яку вона надає, — стає остаточною лише в тому випадку, якщо ця марка не порушує законні права третіх осіб, отож у цьому сенсі права, пов'язані з подачею заявки на реєстрацію, підпорядковані певній умові. Проте, коли компанія-заявник подала свою заявку на реєстрацію товарної марки, вона мала право очікувати, що ця заявка буде розглянута згідно з чинним законодавством, якщо тільки вона відповідає іншим матеріально-правовим і процесуально-правовим умовам, які стосуються процедури реєстрації. Отже, компанія-заявник мала низку майнових прав, пов'язаних з її заявкою на реєстрацію товарної марки, що визнавалися португальським правом, навіть якщо вони й могли бути анульовані за певних умов. Цього достатньо для визнання застосовності ст. 1 Першого протоколу в цій справі, і суду немає необхідності розглядати питання, чи може компанія-заявник претендувати на те, що в неї було «виправдане очікування». Іншими словами, відмова в наданні правової охорони є втручанням у право, передбачене ст. 1 Першого протоколу, та може набути ознак порушення вказаного права.

При цьому права інтелектуальної власності не є абсолютними та підлягають встановленню законодавством обмеженням. Наприклад, у справі *Smith Kline and French Laboratories Ltd v. the Netherlands* [4] піднімалося питання видачі обов'язкової (примусової) ліцензії власникові залежного патенту на використання раніше зареєстрованого винаходу. Після того, як компанія, що володіла домінантним патентом, відмовилася від переговорів про ліцензування, компанія власник залежного патенту звернулася до Патентного відомства Нідерландів з проханням про надання примусової ліцензії. Відомство видало ліцензію, котру голландські суди визнали правомірною.

Тоді домінантний власник патенту подав скаргу до Європейської Комісії, стверджуючи, що примусова ліцензія порушила його права на виключне використання. ЄСПЛ погодився з тим, що ліцензія перешкоджала володінню, проте визнав, що втручання було виправданим, а тому не порушувало ст. 1 Першого протоколу. ЄСПЛ вперше встановив, що обов'язкова ліцензія була передбачена національним законодавством і мала легітимну мету «заохочення технологічного й економічного розвитку». Що стосується найважливішого питання пропорційності, ЄСПЛ підкреслив соціальні переваги надання обов'язкових ліцензій власникам патентів, а також захист таких ліцензій для патентних власників.

Ці положення застосовуються лише, якщо така ліцензія необхідна для роботи патенту тієї самої або пізнішої дати, а ліцензія повинна обмежуватися тим, що потрібно для роботи патенту. Крім того, власник домінантного патенту має право на винагороду за кожну примусову ліцензію, надану відповідно до законодавства, й отримує взаємні права за залежним патентом. Отже, рамки, встановлені законодавством, мають на меті запобігати зловживання монопольними ситуаціями та сприяти розвитку.

Висновки. У результаті проведеного дослідження доходимо таких висновків. Практика ЄСПЛ своїм захистом охоплює як майнову цінність інтелектуальної власності (в межах ст. 1 Першого протоколу), так й особисті немайнові права творця (відповідно до ст. 8 ЄКПЛ), а також свободу літературної, художньої, наукової та технічної творчості (згідно зі ст. 10 ЄКПЛ). Аналіз практики ЄСПЛ свідчить про принаймні дві умови захисту прав інтелектуальної власності: наявність права (при цьому право інтелектуальної власності не визнається у ви-

падках, коли існує «спір щодо тлумачення та застосування національного законодавства», тоді як відмова в наданні правової охорони результатам інтелектуальної творчої діяльності може вважатися втручанням у право інтелектуальної власності) та здійснення його в межах, передбачених законом (наприклад, видача примусової ліцензії, спрямованої на запобігання зловживанням монопольним становищем). ♦

Список використаних джерел / List of references

1. *Кашинцева О. Права людини і права інтелектуальної власності у сфері медицини та фармації відповідно до принципів сучасного наукового етос // Медичне право. 2014. № 1 (13). С. 19–25.*
2. *Крижна В. Захист прав інтелектуальної власності за статтею 1 Першого протоколу Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод // Теорія і практика інтелектуальної власності. 2013. № 3. С. 44–47.*
3. *Посикалюк О. О. Баланс між правом на інформацію та правом інтелектуальної власності в практиці ЄСПЛ // Міжнародний конгрес європейського права: збірн. наук. праць (м. Одеса, 21–22.04.2017 року). Одеса: Фенікс, 2017. С. 328–332.*
4. *Smith Kline and French Laboratories Ltd v. the Netherlands: Decision. 04.10.1990. App. 12633/87. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-738>.*
5. *Lenzing AG v. the United Kingdom: Commission Decision. 09.09.1998. App. 38817/97. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-4408>.*
6. *British-American Tobacco Company Ltd v. the Netherlands: Court Judgment. 20.11.1995. App. 19589/92. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57953>.*
7. *Akdeniz v. Turkey, App. No. 20877/10, Decision, 11/03/2014. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=002-9493>.*
8. *Dima v. Romania: Court Judgment. 16.11.2006. App. 58472/00. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-78043>.*
9. *Anheuser-Busch Inc. v. Portugal: Court Judgment. 11.01.2007. App. 73049/01. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-78981>.*
10. *Melnychuk v. Ukraine: Court Decision. 05.07.2005. App. 28743/03. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-70089>.*
11. *Helper L. The New Innovation Frontier? Intellectual Property and the European Court of Human Rights. Harvard International Law Journal. 2008. Vol. 49. № 1. P. 1–53.*
12. *Forrester I. A Scot without Borders: Liber Amicorum. Vol. 1 / Ed. by D. Edward, J. MacLennan, A. Komninos. New York: Concurrence Review, 2015. P. 255–270.*
13. *Neij and SundeKolmisoppi v. Sweden, App. No. 40397/12, Decision, 19/02/2013. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-117513>.*
14. *Ashby Donald and others v. France: Court (Fifth Section) Judgment (Merits and Just Satisfaction). 10.01.2013. App. No. 36769/08. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-115979>.*

15. *Österreichische Schutz gemeinschaft für Nichtraucher and Robert Rockenbauer v. Austria*, App. No. 17200/90, Decision, 02/12/1991.
URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-124510>.
16. *Muller and Others V. Switzerland: Court Judgment*. 24.05.1988. App. 10737/84.
URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57487>.
17. *Chappell v. the United Kingdom: Court Judgment*. 30.03.1989. App. 10461/83.
URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57459>.
18. *Vorsina and Vogralik v. Russia: Court (Third Section) Decision*. 05.02.2004. App. No. 66801/01. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-23736>.
19. *SC Parmalat Spa and SC Parmalat Romania SA v. Romania: Court Judgment*. 21.02.2008. App. 37442/03. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-85194>.
20. *HiroBalani v. Spain: Court Judgment*. 09.12.1994. App. 18064/91.
URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57910>.
21. *Denev v. Sweden: Commission Decision*. 09.04.1997. App. 25419/94.
URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-3557>.
22. *I. D. v. Romania: Court Judgment* 23.03.2010. App. 3271/04.
URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-97870>.
23. *Coban R. Protection of Property Rights within the European Convention on Human Rights*. Ashgate Pub Ltd, 2004. 280 p.
24. *Geiger C. «Constitutionalising» Intellectual Property Law? The Influence of Fundamental Rights on Intellectual Property in the European Union, INT'L REv.INTELL. PROP. &COMPETITION*. 2006. No 37. P. 371–397.

1. *Kashyntseva O. Prava liudyny i prava intelektualnoi vlasnosti u sferi medytsyny ta farmatsii vidpovidno do pryntsyviv suchasnoho naukovoho etosu // Medychne prava*. 2014. № 1 (13). S. 19–25.
2. *Kryzhna V. Zakhyst prav intelektualnoi vlasnosti za statteiu 1 Pershoho protokolu Konventsii pro zakhyt prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod // Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti*. 2013. № 3. S. 44–47.
3. *Posykaliuk O. O. Balans mizh pravom na informatsiiu ta pravom intelektualnoi vlasnosti v praktytsi YeSPL // Mizhnarodnyi konhres yevropeiskoho prava: zbirn. nauk. prats (m. Odesa, 21–22.04.2017 roku)*. Odesa: Feniks, 2017. S. 328–332.
4. *Smith Kline and French Laboratories Ltd v. the Netherlands: Decision*. 04.10.1990. App. 12633/87. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-738>.
5. *Lenzing AG v. the United Kingdom: Commission Decision*. 09.09.1998. App. 38817/97. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-4408>.
6. *British-American Tobacco Company Ltd v. the Netherlands: Court Judgment*. 20.11.1995. App. 19589/92. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57953>.
7. *Akdeniz v. Turkey*, App. No. 20877/10, Decision, 11/03/2014.
URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=002-9493>.
8. *Dima v. Romania: Court Judgment*. 16.11.2006. App. 58472/00.
URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-78043>.
9. *Anheuser-Busch Inc. v. Portugal: Court Judgment*. 11.01.2007. App. 73049/01.
URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-78981>.
10. *Melnychuk v. Ukraine: Court Decision*. 05.07.2005. App. 28743/03.
URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-70089>.
11. *Helfer L. The New Innovation Frontier? Intellectual Property and the European Court of Human Rights*. *Harvard International Law Journal*. 2008. Vol. 49. № 1. P. 1–53.
12. *Forrester I. A Scot without Borders: Liber Amicorum*. Vol. 1 / Ed. by D. Edward, J. MacLennan, A. Komninos. New York: Concurrence Review, 2015. P. 255–270.
13. *Neij and SundeKolmisoppi v. Sweden*, App. No. 40397/12, Decision, 19/02/2013.
URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-117513>.

14. *Ashby Donald and others v. France: Court (Fifth Section) Judgment (Merits and Just Satisfaction)*. 10.01.2013. App. No. 36769/08.
URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-115979>.
15. *Österreichische Schutzgemeinschaft für Nichtraucher and Robert Rockenbauer v. Austria*, App. No. 17200/90, Decision, 02/12/1991.
URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-124510>.
16. *Muller and Others V. Switzerland: Court Judgment*. 24.05.1988. App. 10737/84.
URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57487>.
17. *Chappell v. the United Kingdom: Court Judgment*. 30.03.1989. App. 10461/83.
URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57459>.
18. *Vorsina and Vogralik v. Russia: Court (Third Section) Decision*. 05.02.2004. App. No. 66801/01. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-23736>.
19. *SC Parmalat Spa and SC Parmalat Romania SA v. Romania: Court Judgment*. 21.02.2008. App. 37442/03. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-85194>.
20. *HiroBalani v. Spain: Court Judgment*. 09.12.1994. App. 18064/91.
URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57910>.
21. *Denev v. Sweden: Commission Decision*. 09.04.1997. App. 25419/94.
URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-3557>.
22. *I. D. v. Romania: Court Judgment* 23.03.2010. App. 3271/04.
URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-97870>.
23. *Coban R. Protection of Property Rights within the European Convention on Human Rights*. Ashgate Pub Ltd, 2004. 280 p.
24. *Geiger C. «Constitutionalising» Intellectual Property Law? The Influence of Fundamental Rights on Intellectual Property in the European Union*, *INT'L REV. INTELL. PROP. & COMPETITION*. 2006. No 37. P. 371–397.

Надійшла до редакції 24.09.2018 року

Блаживская Н. Общая характеристика защиты прав интеллектуальной собственности в практике Европейского суда по правам человека. В статье исследуется защита прав интеллектуальной собственности в практике Европейского суда по правам человека. Определены статьи Конвенции о защите прав человека и основных свобод, которые своим содержанием охватывают права интеллектуальной собственности. Выяснены условия защиты права интеллектуальной собственности в соответствии с практикой Европейского суда по правам человека.

Ключевые слова: право интеллектуальной собственности, практика Европейского суда по правам человека

Blazhivska N. General characteristics of protection of the intellectual property rights under the case law of the European court of human rights. The purpose of our research is to provide a general description of the intellectual property rights protection under the case law of the European Court of Human Rights. To achieve this goal, the following tasks have been set: to establish the articles of the European Convention on Human Rights which, by their content, cover intellectual property rights; find out the conditions of protection of intellectual property rights under the case law of the European Court of Human Rights.

At a result of the research, we arrive at the following conclusions. The protection under case law of the European Court of Human Rights covers valuable interest of intellectual property (within the Article 1 of the First Protocol) and the personal non-property rights of the creator (in accordance with the Article 8 of the European Convention on

Human Rights), as well as freedom of literary, artistic, scientific and technical creativity (according to the Article 10 the European Convention on Human Rights).

The analysis of the case law of the European Court of Human Rights shows at least two conditions for the protection of intellectual property rights. First, the existence of the right itself (in this case, the right to intellectual property is not recognized in cases where there is a «dispute over the interpretation and application of national legislation», at the same time, the refusal to provide legal protection for results intellectual creative activity may be considered an interference with the right of intellectual property). Second, intellectual property rights should be exercised within the scales and scopes prescribed by law (for example, the issuance of a compulsory license aimed at preventing the abuse of a monopoly position).

Key words: intellectual property rights, case law of the European court of human rights